

Cross-Border
Cooperation

Funded by
the European Union

Serbia – Montenegro

PRIČE KOJE POVEZUJU

Rezultati projekata realizovanih u okviru IPA II Programa prekogranične
saradnje Srbija – Crna Gora 2014–2020

UVOD

Zajedno za održivi razvoj prekograničnog područja

Program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2014–2020, koji finansira Evropska unija u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA II), pružio je značajan doprinos ekonomskom, društvenom i teritorijalnom razvoju programskog područja. Tokom sedmogodišnje implementacije podržani su projekti koji su unaprijedili kvalitet života građana, ojačali saradnju institucija i organizacija, doprinijeli zaštiti prirodnih resursa i razvoju održivog turizma.

Realizacijom projekata ostvareni su brojni rezultati koji prevazilaze lokalni značaj. Izgrađena je nova infrastruktura, razvijeni zajednički turistički proizvodi, unaprijeđene zdravstvene i socijalne usluge, poboljšani kapaciteti za zaštitu životne sredine i upravljanje rizicima, dok su građani stekli nova znanja i vještine koje doprinose većoj zapošljivosti i konkurentnosti.

Tokom sprovođenja Programa objavljena su tri javna poziva, kroz koje je ugovoren 31 projekat ukupne vrijednosti 8.535.773,49 evra, od čega je 7.109.964,88 evra obezbijeđeno iz sredstava Evropske unije. Za finansiranje projekata podnijeto je ukupno 176 projektnih prijedloga, što potvrđuje veliko interesovanje institucija i organizacija za program prekogranične saradnje.

Rezultati predstavljeni u ovom biltenu potvrđuju da je Program uspješno povezao institucije, lokalne samouprave, organizacije civilnog društva, obrazovne ustanove i privredne subjekte sa obje strane granice, stvarajući trajna partnerstva i održive modele saradnje koji će nastaviti da daju rezultate i nakon završetka Programa.

REZULTATI PROGRAMA PREKOGRANIČNE SARADNJE SRBIJA – CRNA GORA 2014–2020

ZAJEDNO ZA ODRŽIVI RAZVOJ PREKOGRANIČNOG PODRUČJA

PROGRAMSKO PODRUČJE

FINANSIRANJE PROGRAMA

PROGRAM U BROJKAMA

TRI JAVNA POZIVA

PRVI POZIV

2015–2016.

DRUGI POZIV

2018.

TREĆI POZIV

2020.

TEMATSKI PRIORITETI PROGRAMA

1. LJUDI U CENTRU RAZVOJA

Podsticanje zapošljavanja, mobilnosti radne snage, socijalne i kulturne inkluzije

2. PRIRODA BEZ GRANICA

Zaštita životne sredine, prilagođavanje klimatskim promjenama i upravljanje rizicima

3. TURIZAM KOJI POVEZUJE

Promocija turizma i kulturnog i prirodnog naslijeđa

ZAJEDNIČKIM PROJEKTIMA PROGRAM JE DOPRINIO

većoj
zapošljivosti

kvalitetnijim
zdravstvenim i
socijalnim uslugama

zaštiti
životne
sredine

održivom
razvoju
turizma

jačanju
prekogranične
saradnje

Serbia – Montenegro

TP1**TP1 – PODSTICANJE ZAPOŠLJAVANJA,
MOBILNOSTI RADNE SNAGE I SOCIJALNE
I KULTURNE INKLUZIJE U PREKOGRANIČNOM PODRUČJU**Program prekogranične saradnje **Srbija - Crna Gora 2014-2020.**

Kroz zajedničke aktivnosti i snažna partnerstva, Program je stvorio nove mogućnosti za ljude sa obje strane granice.

Građani su stekli nova znanja i vještine, pokrenuli i razvili svoje poslove, a usluge za ranjive grupe postale su dostupnije i kvalitetnije.

Zajedno gradimo inkluzivniji, konkurentniji i povezaniји prekogranični region.

KLJUČNI REZULTATI**116.023**

građana obuhvaćeno
informativnim i
promotivnim kampanjama

177

događaja za jačanje
kapaciteta

2.396

učesnika na obukama
i događajima za jačanje
kapaciteta

75

organizacija uključeno u
prekogranične mreže
i partnerstva

48

strateških, investicionih
i poslovnih planova

6

novih programa
obuke

20

inovativnih IT
poslovnih ideja

9

novih preduzeća

10

novih radnih
mjesta

78

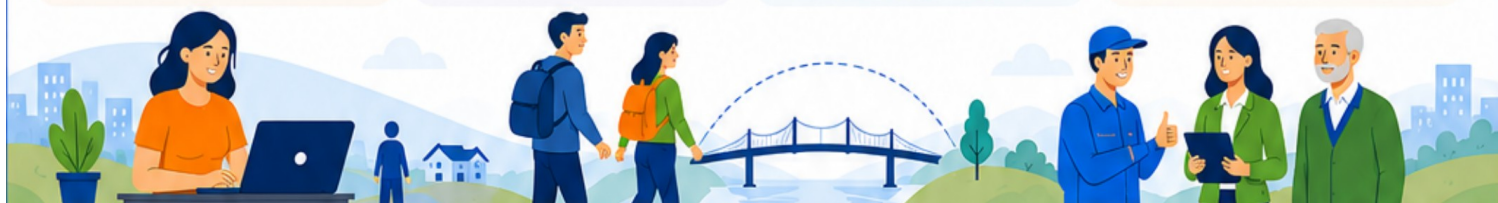
učesnika pronašlo
zaposlenje

264

osobe iz ranjivih grupa
dobile pristup
kvalitetnijim uslugama

550

socijalnih
intervencija

**OSNAŽUJEMO
LJUDE****GRADIMO
ZNANJE****PODRŽAVAMO
PREDUZETNIŠTVO****PROMOVIŠEMO
SOCIJALNU INKLUZIJU****RADIMO ZAJEDNO
PREKO GRANICA**www.cbcsrb-mne.orgfacebook.com/PrekograncniProgramSRBMNE

TEMATSKI PRIORITET 1

Znanje, vještine i jednake mogućnosti

Program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2014–2020 dao je značajan doprinos unaprijeđenju zapošljivosti, razvoju preduzetništva i jačanju socijalne uključenosti u prekograničnom području. Kroz zajedničke projekte unaprijeđeni su kapaciteti institucija, organizacija civilnog društva i obrazovnih ustanova, dok su građanima pružene nove mogućnosti za sticanje znanja, razvoj poslovnih ideja i lakši pristup tržištu rada.

Posebna pažnja bila je usmjerena na mlade, nezaposlene, žene, stanovnike ruralnih područja i druge ranjive grupe. Organizovano je 177 događaja za jačanje kapaciteta, na kojima je učestvovalo gotovo 2.400 učesnika, dok je razvijeno šest novih programa obuka prilagođenih potrebama tržišta rada. Istovremeno, više od 116.000 građana obuhvaćeno je informativnim i promotivnim kampanjama koje su doprinijele većoj vidljivosti prilikama koje Program pruža.

Program je podstakao i razvoj preduzetništva kroz uspostavljanje mentorskih programa i podršku razvoju inovativnih poslovnih ideja. Razvijeno je 20 novih IT poslovnih ideja, od kojih je šest dobilo podršku za dalji razvoj, dok je zahvaljujući projektima osnovano devet novih preduzeća u okviru kojih je kreirano deset novih radnih mjesta. Podršku kroz mentorske programe dobilo je više od 200 korisnika, a 78 učesnika pronašlo je zaposlenje zahvaljujući novim znanjima i vještinama stečenim kroz projektne aktivnosti.

Pored ekonomskog razvoja, Program je dao značajan doprinos unaprijeđenju socijalne uključenosti. Uspostavljena su nova partnerstva između institucija sa obje strane granice, razvijene su nove socijalne usluge, unaprijeđena dostupnost postojećih zdravstvenih i socijalnih servisa, dok je više od 260 osoba iz ranjivih grupa dobilo pristup kvalitetnijim uslugama. Kroz realizaciju projekata pruženo je 550 socijalnih intervencija, čime je dodatno unaprijeđena podrška građanima kojima je ona najpotrebnija.

Ostvareni rezultati potvrđuju da je Program uspješno povezao 75 organizacija u prekogranične mreže saradnje i omogućio razvoj održivih modela zapošljavanja, preduzetništva i socijalne inkluzije koji će nastaviti da daju rezultate i nakon završetka projekata.

Serbia – Montenegro

REZULTATI PROGRAMA PREKOGRANIČNE SARADNJE SRBIJA–CRNA GORA 2014–2020

TP2 – Zaštita životne sredine,
podsticanje prilagođavanja klimatskim
promjenama i njihovog ublažavanja,
prevencija i upravljanje rizicima

Priroda bez granica

Kroz zajedničke projekte unaprijeđeni su kapaciteti institucija i lokalnih zajednica, misiila zaštićeni su prirodni resursi i povećana otpornost na klimatske promjene i vanredne situacije. Rezultati doprinose zdravijem životnom okruženju za sve građane.

43

organizacije i institucije
unaprijedile kapacitete
i kompetencije

38

unaprijeđenih sistema, objekata,
opreme i procedura za
upravljanje otpadom

1.596 t

otpada prikupljeno
za reciklažu

32.000

građana obuhvaćeno
aktivnostima podizanja svijesti
o zaštiti životne sredine

60

kontejnera za
sakupljanje otpada

33

seta kanti za
primarnu selekciju
otpada

86.043 t

otpada zbrinuto na
propisan način

4

specijalizovana
vozila nabavljena

276

jedinica opreme nabavljeno
za vanredne situacije

436

osoba unaprijedilo znanja
iz oblasti upravljanja rizicima
i vanrednih situacija

371.524

građana ima korist od mjera
za unapređenje spremnosti
i prevenciju rizika

926.300 ha

obuhvaćeno zajedničkim monitoringom
poplava, požara i erozije zemljišta

39,95%

programskog područja obuhvaćeno
unaprijeđenim standardima
upravljanja otpadnim vodama

37.650

građana obuhvaćeno kampanjama
za prevenciju prirodnih i drugih
katastrofa

1.020

domaćinstava uključeno
u sistem organizovanog
sakupljanja otpada

Zajedničkim djelovanjem
gradimo otpornije i održivije
prekogranično područje
između Srbije i Crne Gore.

TEMATSKI PRIORITET 2

Priroda bez granica

Jedan od najznačajnijih doprinosa Programa ostvaren je kroz unaprijeđenje zaštite životne sredine, održivo upravljanje prirodnim resursima i jačanje otpornosti prekograničnog područja na klimatske promjene i vanredne situacije. Zajedničkim projektima unaprijeđeni su kapaciteti institucija i javnih komunalnih preduzeća, modernizovani sistemi upravljanja otpadom i nabavljena savremena oprema koja doprinosi efikasnijem očuvanju životne sredine.

Program je omogućio nabavku 60 kontejnera, 33 seta kanti za primarnu selekciju otpada, četiri specijalizovana vozila i katamarana za prikupljanje plutaćućeg otpada, dok je unaprijeđeno 38 sistema, objekata, opreme i procedura za upravljanje čvrstim otpadom. Zahvaljujući realizovanim projektima prikupljeno je 1.596 tona otpada za reciklažu, a 86.043 tone otpada zbrinute su na propisan način.

Poseban akcenat stavljen je na podizanje svijesti građana o značaju zaštite životne sredine i smanjenju rizika od prirodnih i drugih katastrofa. Više od 32.000 građana učestvovalo je u aktivnostima podizanja svijesti o zaštiti životne sredine, dok je 37.650 građana bilo obuhvaćeno kampanjama za prevenciju i ublažavanje posljedica prirodnih i drugih katastrofa.

Program je istovremeno značajno unaprijedio kapacitete za upravljanje rizicima i reagovanje u vanrednim situacijama. Tako je 436 predstavnika institucija unaprijedilo znanja i vještine u oblasti upravljanja rizicima, nabavljeno je 276 komada specijalizovane opreme, a više od 371.500 građana danas ima koristi od unaprijeđenih sistema za prevenciju rizika i pripravnost za vanredne situacije. Zajedničke aktivnosti praćenja obuhvatile su više od 926.300 hektara područja izloženih poplavama, požarima i eroziji zemljišta, dok je gotovo 40% programskog područja obuhvaćeno unaprijeđenim standardima upravljanja otpadnim vodama.

TP3 PODSTICANJE TURIZMA I KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Turizam koji povezuje

Program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora
2014–2020.

Program podržava održivi razvoj turizma kroz valorizaciju zajedničke kulturne i prirodne baštine, unapređenje infrastrukture i usluga i jačanje saradnje između aktera u turizmu sa obje strane granice. Zajedno stvaramo atraktivniju i pristupačniju destinaciju koja donosi korist ljudima, lokalnim zajednicama i prirodi.

KLJUČNI REZULTATI

355.853

posjetilaca u
prekograničnom
području

58.511

povećanje broja
noćenja godišnje

977 km

novih i unaprijeđenih
biciklističkih i pješačkih
staza

9

novih ili unaprijeđenih
turističkih staza
i ruta

109

kulturnih, istorijskih i
prirodnih lokaliteta
otvorenih ili unaprijeđenih
za posjetioce

8

tematskih ruta
baštine sa
interpretacijom

105

malih investicija u
turističku
infrastrukturu

142

organizacija i institucija
koje su unaprijedile
kapacitete

41

novih radnih mjesta
kreiranih uz podršku
Programa

15

novih turističkih usluga /
proizvoda dostupnih na
tržištu godinu dana nakon
završetka projekta

5

novih zajedničkih
turističkih proizvoda
komercijalizovano

4.200

korisnika usluga i
proizvoda aktivnog
turizma na otvorenom

41

promotivnih
događaja

2.211

učesnika na
informativnim /
promotivnim događajima

5

sertifikovanih
vodiča

11

pružalaca usluga u turizmu
koji su unaprijedili
svoje kompetencije

4.165

direktnih
korisnika

25%

stanovništva programskog
područja koje ima direktne
ili indirektno koristi

800 km
biciklističkih staza
132 km
pješačkih staza
(novih ili
rehabilitovanih)

26 odmorista
2 kampa
6 kamping lokacija
8 foto-osmatračnica

8
planova razvijeno
(strateških,
investicionih,
poslovnih itd.)

7
sporazuma /
memoranduma
o prekograničnoj
saradnji
potpisano

184
seta opreme
nabavljeno i
dostavljeno
ciljnim grupama

TEMATSKI PRIORITET 3

Turizam koji povezuje

Kroz Program prekogranične saradnje Srbija–Crna Gora 2014–2020 ostvareni su vidljivi rezultati u sektoru turizma kroz promociju održivog korišćenja bogatog kulturnog i prirodnog nasljeđa prekograničnog područja. Kroz zajedničke inicijative, Program je podržao razvoj inovativnih turističkih proizvoda, unaprijedio upravljanje destinacijama, poboljšao turističku infrastrukturu i ojačao saradnju između aktera u oblasti turizma s obje strane granice.

Program je stvorio nove mogućnosti za održivi razvoj turizma unaprijeđenjem atraktivnosti i pristupačnosti programskog područja. U prekograničnom regionu zabilježeno je ukupno 355.853 posjetilaca, dok je broj godišnjih noćenja povećan za 58.511, što potvrđuje sve veću privlačnost ovog područja kao turističke destinacije.

Značajna ulaganja realizovana su u turističku infrastrukturu i sadržaje za posjetioce. Program je podržao razvoj ili unaprijeđenje 977 kilometara biciklističkih i pješačkih staza, uspostavljanje devet novih ili unaprijeđenih turističkih ruta, kao i otvaranje ili unaprijeđenje 109 kulturnih, istorijskih i prirodnih lokaliteta za posjetioce. Pored toga, razvijeno je osam tematskih ruta nasljeđa, koje predstavljaju jedinstvene kulturne i prirodne vrijednosti koje dijele Srbija i Crna Gora.

Program je takođe ojačao kapacitete turističkih organizacija i pružalaca turističkih usluga. Svoje kompetencije unaprijedile su 142 organizacije i institucije, dok je 15 novih turističkih usluga i proizvoda ostalo dostupno na tržištu i nakon završetka projekata. Pet novih zajedničkih turističkih proizvoda uspješno je komercijalizovano, čime je dat dugoročan doprinos održivosti prekogranične saradnje u oblasti turizma.

Ostvareni rezultati potvrđuju da je Program uspješno pretvorio bogato prirodno i kulturno nasljeđe prekograničnog područja Srbije i Crne Gore u održive turističke proizvode, otvarajući nove mogućnosti za ekonomski rast, zapošljavanje i dugoročnu prekograničnu saradnju.

Cross-Border
Cooperation

Funded by
the European Union

Serbia – Montenegro

PRIČE KOJE POVEZUJU

Iza svake brojke u ovom biltenu stoji mjesto, partnerstvo i ljudi koji su to ostvarili. Naredne strane donose tri ovakve priče iz prekograničnog područja Srbije i Crne Gore.

TURIZAM I PRIRODNO NASLJEĐE — SPECIJALNI REZERVAT PRIRODE UVAC

Unaprijeđena turistička ponuda Uvca kroz projekat For.REST

Vidikovac na Kobiljoj glavi, iznad brane na Rastokama na Uvačkom jezeru

U okviru projekta **For.REST – Šumski turizam u prekograničnom području Srbija–Crna Gora**, koji se realizuje kroz treći poziv IPA Programa prekogranične saradnje Srbija–Crna Gora 2014–2020, ostvareni su značajni rezultati na unaprijeđenju turističke infrastrukture i jačanju kapaciteta za razvoj održivog turizma u Specijalnom rezervatu prirode Uvac.

Jedna od najznačajnijih projektnih aktivnosti bila je izgradnja tri nova vidikovca, koji će posjetiocima omogućiti još atraktivniji doživljaj jedinstvenih pejzaža Uvca i njegovog bogatog biodiverziteta. Vidikovci su izgrađeni na pažljivo odabranim lokacijama – Kobilja glava, iznad brane na Rastokama na Uvačkom jezeru, Ravni krš u Donjim Lopižama i Vraneši, iznad Radoinjskog jezera. Sve tri lokacije pružaju izuzetne panoramske poglede na meandre Uvca, jezera i staništa bjeloglavog supa, jedne od najznačajnijih zaštićenih vrsta ovog područja.

Novi vidikovci izgrađeni su od drveta, sa natkrivenim platformama na gornjem spratu, predstavljajući savremenu infrastrukturu koja se skladno uklapa u prirodni ambijent rezervata. Njihovom izgradnjom dodatno je obogaćena mreža vidikovaca u Specijalnom rezervatu prirode Uvac, čime su stvoreni novi sadržaji za ljubitelje prirode, planinare, fotografe i posmatrače ptica.

Vidikovac Ravni krš, Donje Lopiže

Pogled na meandre Uvca sa vidikovca na Rastokama

Obuka za turističke vodiče, Zlatar i Uvac

„Prvi vidikovac izgrađen je na Kobiljoj glavi iznad brane na Rastokama na Uvačkom jezeru i napuštenog kamenoloma, drugi je na lokalitetu Ravni krš u Donjim Lopižama, a treći u Vranešima iznad Radoinjskog jezera. Na ovom mjestu je i ranije postojao vidikovac, ali je dotrajala drvena konstrukcija zamijenjena novom, znatno atraktivnijom“,

Darko Ćirović, JP „Rezervat Uvac“

Pored unaprjeđenja infrastrukture, projekat je bio usmjeren i na razvoj ljudskih kapaciteta. Tokom aprila 2026. godine na području Zlatara i Specijalnog rezervata prirode Uvac održana je trodnevna obuka za turističke vodiče, koja je okupila turističke vodiče, predstavnike ekoloških organizacija, pružalace turističkih usluga i predstavnike institucija iz Srbije i Crne Gore.

Program je obuhvatio teme iz oblasti biodiverziteta, održivog turizma i terapije šumom, uz terenski rad tokom kojeg su učesnici razvijali vještine interpretacije prirodnog naslijeđa i upoznali se sa mogućnostima njegove primjene u savremenoj turističkoj ponudi. Poseban segment bio je posvećen upoznavanju karakterističnih biljnih vrsta Zlatara i Uvca, kao i obilasku najznačajnijih lokaliteta – Uvačkog, Zlatarskog i Radoinjskog jezera, hranilišta za bjeloglave supove i volijere za privremeni smještaj povrijeđenih jedinki.

Kombinacijom ulaganja u turističku infrastrukturu i edukaciju lokalnih aktera, projekat For.REST doprinosi razvoju održivog šumskog turizma i unaprjeđenju turističke ponude prekograničnog područja Srbije i Crne Gore, uz očuvanje prirodnih vrijednosti ovog jedinstvenog prostora.

TURIZAM I RAZVOJ DESTINACIJA — OSAM PREKOGRANIČNIH OPŠTINA

Projekat „RESET“ unaprijedio turističku ponudu Srbije i Crne Gore kroz zajedničku prekograničnu rutu

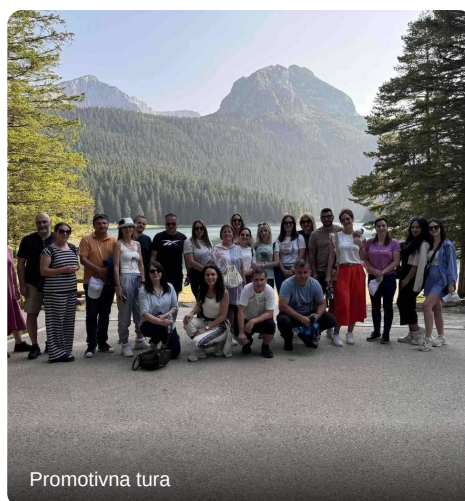
Novi turistički info pult u Nikšiću

Projekat „Prekogranična turistička ruta – Zelene oči (RESET)“ uspješno je doprinio unaprjeđenju turističke ponude i jačanju saradnje između lokalnih zajednica sa obje strane granice. Tokom 27 mjeseci realizacije razvijena je nova prekogranična turistička ruta koja povezuje osam opština – Nikšić, Šavnik, Žabljak, Pljevlja, Prijepolje, Novu Varoš, Sjenicu i Novi Pazar – kroz jedinstvenu ponudu prirodnih ljepota, kulturno-istorijskog nasljeđa i autentičnih lokalnih doživljaja.

Jedan od najznačajnijih rezultata projekta na teritoriji Srbije jeste nabavka turističkog katamarana za 12 putnika na jezeru Gazivode, čime je značajno obogaćena turistička ponuda ovog područja. Katamaran omogućava posjetiocima da na jedinstven način upoznaju prirodne ljepote jezera i okolnog krajolika, dok je istovremeno podstakao razvoj novih turističkih sadržaja na obali, uključujući ugostiteljsku ponudu i prateću infrastrukturu.

Katamaran za 12 putnika na jezeru Gazivode

Promotivna tura

Promotivna tura

„Katamaran je svakako glavna stavka dijela projekta koji smo mi sproveli. Kvalitetan je, pozitivne su reakcije putnika i vjerujem da će doprinijeti boljoj turističkoj ponudi jezera, da će ga oživiti, ali i podstaknuti druge da se uključe u razvoj turističkih sadržaja“,

Elvir Bogućanin, direktor Regionalne turističke organizacije Sandžaka

Pored ulaganja u turističku infrastrukturu, kroz projekat su organizovane obuke za predstavnike turističkog sektora, promotivne ture, izrađeni su promotivni materijali, razvijena je mobilna aplikacija Travel RESET, postavljene informativne table, urbana oprema za posjetioce i bicikliste, kao i nova prekogranična turistička ruta „Zelene oči“, koja objedinjuje 37 atraktivnih lokaliteta u osam opština.

Na teritoriji Crne Gore jedan od najvidljivijih rezultata projekta je otvaranje novog turističkog info pulta u Nikšiću, koji turistima i građanima pruža informacije o turističkoj ponudi grada, smještajnim kapacitetima, gastronomiji, kulturnim sadržajima i mogućnostima za aktivan odmor, kao i prodaju lokalnih suvenira.

„Ovaj projekat je primjer kako prekogranična saradnja može doprinijeti razvoju turizma, očuvanju prirodnih i kulturnih resursa i promociji lokalnih zajednica. Kroz projekat stvorene su nove mogućnosti za održivi turizam i jačanje veza između gradova i regiona“,

Marko Perućica, Opština Nikšić

ZAPOŠLJAVANJE I OMLADINSKO PREDUZETNIŠTVO – PLJEVLJA I SJENICA

Projekat „Omladinski startap“ doprinio razvoju omladinskog preduzetništva u prekograničnom području Srbije i Crne Gore

Učesnici Startap kampa u Sjenici

Projekat „Omladinski startap“ uspješno je doprinio jačanju omladinskog preduzetništva, unaprjeđenju zapošljivosti mladih i razvoju prekogranične saradnje između Srbije i Crne Gore. Projekat je realizovala Opština Pljevlja kao vodeći partner, u saradnji sa Opštinom Sjenica i NVO ADP-Zid, sa ciljem stvaranja podsticajnog okruženja za mlade koji žele da pokrenu sopstveni biznis i razviju preduzetničke vještine.

Tokom realizacije projekta organizovan je veliki broj aktivnosti koje su mladim ljudima omogućile sticanje praktičnih znanja, razmjenu iskustava i povezivanje sa institucijama i privredom. Posebno mjesto imali su startap kampovi u Sjenici, na kojima su mladi iz Srbije i Crne Gore, kroz interaktivne radionice, mentorski rad i timsku saradnju, razvijali svoje poslovne ideje, usavršavali preduzetničke vještine i upoznavali se sa mogućnostima institucionalne podrške.

Značajan rezultat projekta predstavljali su i pičing događaji za prezentovanje ideja, na kojima su mladi preduzetnici predstavili svoje inovativne biznis ideje iz oblasti digitalnih usluga, turizma, kreativnih industrija, ekologije i društvenih inovacija. Predstavljeni projekti pokazali su visok nivo kreativnosti i spremnosti mladih da svojim idejama doprinesu razvoju lokalnih zajednica.

U okviru projekta organizovana je i konferencija za javnost u Pljevljima, koja je okupila predstavnike lokalnih samouprava, institucija, obrazovnih ustanova, privrede, medija i mladih preduzetnika. Na konferenciji su predstavljeni rezultati projekta, razmatrane mogućnosti za unaprjeđenje lokalnih politika podrške omladinskom preduzetništvu i istaknut značaj prekogranične saradnje u razvoju lokalnih ekonomija.

Jedan od važnih rezultata projekta bilo je i potpisivanje Memoranduma o saradnji između Gimnazije „Tanasije Pejatović“ iz Pljevalja i Gimnazije „Jezdimir Lović“ iz Sjenice, čime su stvoreni uslovi za nastavak saradnje obrazovnih ustanova nakon završetka projekta. Tokom čitavog projekta razvijene su ukupno 24 poslovne ideje, a mladi učesnici stekli su nova znanja iz oblasti preduzetništva, poslovnog planiranja, javnog nastupa i prezentacije poslovnih koncepata.

Projekat „Omladinski startup“ pokazao je da zajedničke aktivnosti institucija, lokalnih samouprava i organizacija civilnog društva mogu značajno doprinijeti stvaranju povoljnijeg okruženja za mlade, podstaknuti razvoj preduzetničkog duha i otvoriti nove mogućnosti za zapošljavanje i održivi ekonomski razvoj prekograničnog područja Srbije i Crne Gore.

POGLED UNAPRIJED

Evropa u svakodnevnom životu

Najveća vrijednost ovih projekata ogleda se u onome što je ostalo nakon njihovog završetka: vidikovci na koje posjetioci penju, katamaran koji plovi, info pult koji dočekuje goste i mreža mladih preduzetnika koja nastavlja da gradi na onome što je započeto. To su rezultati koji su postali dio svakodnevnog života prekograničnih zajednica Srbije i Crne Gore.

Program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2014–2020 je završen, ali njegovi rezultati nijesu završena priča. Oni ostaju kao osnova za nove ideje, nova partnerstva i novi ciklus saradnje u okviru IPA III Programa 2021–2027, koji nastavlja da gradi na temama, mrežama i iskustvu stvorenom tokom ovog ciklusa: zapošljavanju i socijalnoj inkluziji, zaštiti životne sredine i otpornosti, kao i održivom turizmu.

Granice mogu biti linije na mapi. Ali kroz saradnju, one postaju prostori susreta, razvoja i zajedničkih prilika — a podrška Evropske unije postaje nešto što ljudi mogu vidjeti, koristiti i od čega imaju korist u svakodnevnom životu.

O PROGRAMU

O nama

Program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2014–2020 realizovan je u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA II).

Program je obuhvatio područje od 17.402 km² sa 664.522 stanovnika (65% u Srbiji, 35% u Crnoj Gori). Kroz tri javna poziva, Programu su opredijeljena sredstva EU u iznosu od 8,4 miliona evra, na osnovu čega je ugovoren 31 projekat ukupne vrijednosti 8,54 miliona evra, od čega je 7,11 miliona evra bilo sufinansirano od strane EU.

Program je strukturiran oko tri tematska prioriteta: **Ljudi u centru razvoja** (zapošljavanje, mobilnost radne snage, socijalna i kulturna inkluzija), **Priroda bez granica** (zaštita životne sredine, prilagođavanje klimatskim promjenama i upravljanje rizicima) i **Turizam koji povezuje** (održivo korišćenje kulturnog i prirodnog nasljeđa).

www.cbcsrb-mne.org

facebook.com/PrekogranicniProgramSRBMNE

Ovaj program finansira Evropska unija. Sadržaj ovog biltena isključiva je odgovornost struktura zaduženih za implementaciju IPA Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora i ne mora nužno odražavati stavove Evropske unije.